

Зашто смета плурализам српске културе

Слободан АНТОНИЋ -
сеп 5, 2017

Горица Мојовић, дугогодишња политичарка на раду у култури, позвана је на телевизију N1 да оцени Стратегију развоја културе до 2027. године ([овде](#)). Њој је, у овом документу, највише засметала заштита ћирилице, као и афирмација плурализма српске културе. „То је десничарска оријентација“, проценила је ([овде](#)).

Већ сам на ФСК писао о екстремној нетрпељивости наших грађанистичких култур-комесара према заштити ћирилице ([овде](#)). Но, њихова нетрпељивост према плурализму српске културе постала ми је јасна тек након реакције поводом Стратегије 2027, премда је такав ресантиман логичан за то идеолошко становиште.

Стратегија 2027, наиме, српску културу по први пут не дефинише искључиво као „европску“ – што ће рећи као западноевропску (атлантистичку) – већ се каже да је она и „словенска“, „византијска“ и „старобалканска“ (оријентална; [овде](#), стр. 4–5).

Тај плурални идентитет особина је српске културе коју сматрамо саморазумљивом, али је заправо ретка и вредна. Њу посебно уочавају познаваоци српске културе који живе у иностранству и у прилици су да пореде своју културу с културом земље у коју су дошли.

Владимир Пиштало, који већ четврт века борави у САД, где предаје америчку и светску историју ([овде](#)), овако описује ту важну особину наше културе: „Ми лако разумемо медитеранску, италијанску, шпанску културу. Ми можемо лако разумети средњоевропску културу као што је немачка, пољска, мађарска, као што можемо лако разумети и турску културу. У Италији би рецимо оклевали да направе филм о Достојевском јер је то за њих недокучиво и мрачно, док ми слична ограничења готово да немамо, и због тога би положај Србије могао да буде и велика предност, посебно културна“ ([овде](#)).

И сада, оно што је за истинске културне прегаоце и познаваоце српске културе предност, за једнодимензионалне умове наших културтрегера показује се као мана. „Словенска димензија наше културе – па то има везе са Русијом, о не, никако!“, успротивиће се они. „Византијска димензија – то мирише на тамјан, старобалканска димензија – то је оријент, не!“

Политичарка, поменута на почетку овога текста, цео свој радни век провела је као „културни радник“, заправо као политичар који води културне установе и дефинише културну политику. У доба титоизма то је значило поштовати „партијску линију“ – Мојовићева је била „члан Градског комитета од своје 17. године“ ([овде](#)), где је обављала и функцију извршног секретара за културу ([овде](#)). Као директор Културног центра Београда покушала је да забрани учешће Гојка Ђога на Међународном сусрету писаца који се одржавао испред КЦБ ([овде](#)) – Ђого је осуђен на две године затвора због четири песме, директива је, дакле, била: „не може Ђого“ и Горица је ту директиву дисциплиновано спроводила.

Онда је 2000. године дошла демократија, а Горица Мојовић је опет постала извршни секретар за културу, овога пута Демократске странке. Све до 2012. године у култури Београда ништа се није могло радити без њеног знања. Но, тада је директива била другачија – „ЕУ нема алтернативу“. Преименовала је Београдски сајам књига у „Нови миленијумски сајам књига“ – јер то звучи „тако европски!“ (Коштуничино Министарство културе вратило је 2005. године стари назив; [овде](#)). Укинула је „неконтролабилне“ награде у култури, попут Златног беоцуга (додељује се од 1970. на иницијативу Васка Попе), а увела нове, „европске“, попут Дана Београда, награде која је 2006. додељена ауторкама „Пешчаника“ Светлани Лукић и Светлани Вуковић, као и уреднику „Блица“ Веселину Симоновићу ([овде](#)) – јер су они тако cool и EU.

Такође, Горица Мојовић је у то време (2007) била део елитног серкла о коме сведочи Ружица Ђинђић:

„(новинар Глобуса): – Године пролазе, а ви се, као удовица Зорана Ђинђића, и даље редовито састајете с Бранком Прпом, удовицом Славка Ђурувије. Штовише, увијек сте заједно баш на Бадњак, 24. просинца, и заједно дочекујете католички Божић...

(Ружица Ђинђић): – Бранка Прпа је моја стара обитељска пријатељица. Откако смо удовице којима су мужеви живот изгубили на задатку, још смо се више зближиле.

- Али у том вашем друштву, које се окупља на Бадњак, има вас више?
- Да, ту су још Борка Павићевић, Горица Мојовић, Надежда Гаће. То је сад један женски нуклеус...
- Колико се дуго окупљате?
- Па већ близу десет година. Женско смо друштво које у Београду прославља католички Божић, послије поноћи обавезно гледамо на ХТВ-у Божићну мису, али буде ту и бучно – јер свака има свој персоналити, своја увјерења...“ ([овде](#))

Ето шта је исправна идеологија. Прослављање католичког Божића у Србији, наравно, аутентична је „левичарска оријентација“, а тврдња да у српској култури, осим западноевропске, постоје и слојеви словенске, византијске и старобалканске културе је, дакако, „десничарска оријентација“!

И сасвим је разумљиво да таква идеологија, по њеном саморазумевању, није никако културрасизам и аутоколонијализам; о не, бити истински „левичар“, према тој идеологији, управо значи веру у светскоисторијски есхатон *западноевропске културе*, у коју би све друге културе требало да се утопе, односно да се „развију“ тако да у њој заувек нестану.

И данас, када су многи већ помислили да је време доминације оваквог профила политичара у култури неповратно прошло, Горица Мојовић се, као што видимо, и даље појављује у својству „алтернативе“, која само чека да поново „дође на ред“. *Блиц* ([овде](#)) преноси цео њен реферат с научног скупа о култури, одржаног у САНУ (покушајте да прочитате само прва два пасуса и схватићете ступањ бирократске окошталости тог начина мишљења), а телевизија N1 од свих радника у култури баш њу је позвала да оцени Стратегију културе 2027.

И, наравно, Горица Мојовић ће, том приликом, са ЕУ висина оценити да је заштита ћирилице и афирмација плурализма српске културе „десничарска оријентација“. На (полу)шалљивом сајту „Вукајлија“ као пример језичке фигуре „оксиморон“ ([овде](#)) наведена је госпођина изјава, из доба када је још била градски функционер, да је „време да се животињама обезбеде *хуманији* услови за живот“ ([овде](#)).

Можда је време да схватимо да је оксиморон и ако би о српској култури требало да се и даље питају једнодимензионални умови, притом још и **заробљени аутошовинизмом и културрасизмом**. Јер, ако они и надаље буду одлучивали о култури, ускоро у Србији више неће бити српске културе. **Постојаће само имитаторска „култура“, култура једне запуштене и забачене колоније.**